

Nemzetpolitikai összefoglaló

2013. 30. hét

KÖZIGAZGATÁSI ÉS IGAZSÁGÜGYI
MINISZTERIUM
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

NPKI | NEMZETPOLITIKAI
KUTATÓINTÉZET

Elindult a magyar örökségek összegyűjtését célzó Julianus-program

Elindult a magyar örökségek és emlékhelyek kataszterének összeállítását célzó Julianus program, a lista várhatóan az ősz folyamán válik nyilvánossá. A programról és a kataszterről a Magyar Diaszpóra Tanács 2012-ben hozott döntést. A Julianus program a diaszpórában fellelhető magyar értékeket hivatott egységes nyilvántartásba gyűjteni, hogy ezáltal betekintést nyújtson a világban szétszórtságban élő magyar közösségek identitásmegőrző munkájába. A kataszter kimondottan a Kárpát-medencén kívüli magyar emlékek összegyűjtésére szolgál. Az elkészült kataszter a tervek szerint ősszel válik elérhetővé a közönség számára. Ahhoz azonban, hogy a program minél átfogóbb képet mutasson a magyar emlékekről és az elhelyezkedésükről, minden magyar szervezet és ember segítsége szükséges – jelezte közleményében a Nemzetpolitikai Államtitkárság. A programban közreműködnek a Magyar Diaszpóra Tanács tagszervezetei és a Kőrösi Csoma Program ösztöndíjasai, akik az idén a világ különböző tájain segédkeznek a magyar közösségek munkájában.

Javult a viszony a szomszédos országokkal

Az EU és a tagállamok közötti egyensúly megőrzése volt az egyik fő téma az idei nagyköveti értekezlet keddi napján Budapesten. Orbán Viktor miniszterelnök arról beszélt: a kormány egyensúlyvédelmi politikát folytat, mert nem fogadja el, hogy nemzetállami hatásköröket „lopakodó módon” közösségivé tegyenek az Európai Unióban, míg Martonyi János külügyminiszter azt hangsúlyozta, ha ideológiai megfontolásból elkezdik „lebontani” az uniós rendszert, az intézmények egyensúlya kerül veszélybe. Martonyi János szerint összességében lényegesen javult Magyarország viszonya a szomszédos országokkal az elmúlt három évben. A tárcavezető értékelő beszédében kiemelte: a bizalomépítéshez idő kell, de sosem szabad feladni a reményt. Szerbia esetében sem látszott sokáig esély az előrelépésre, az ország mégis elismerte a nemzeti kisebbségek kollektív jogait, a két ország államfője pedig nemrégiben közös kiengesztelődési gesztust tett – mutatott rá. Ez is bizonyítja – tette hozzá –, hogy szívós munkával el lehet érni eredményt az érzékeny, nehéz kérdésekben is. Véleménye szerint minél jobb Magyarország együttműködése a szomszédos országokkal és minél sikeresebb a közép-európai kooperáció, annál kedvezőbbek a feltételek a határon túli magyar közösségek helyzetének javításához. Martonyi János felidézte: a nemzetpolitikában eddig minden jobbközép kormánynak volt fontos üzenete. Antall József például azt mondta, hogy lélekben 15 millió magyar miniszterelnökének érzi magát, az első Orbán-kormány létrehozta a státustörvényt, a jelenlegi kormány pedig „szinte teljes nemzeti konszenzussal megteremtette a magyar állampolgárság kedvezményes megszerzésének lehetőségét – közölte. Mint mondta, ez nagy jelentőségű lépés volt, és alapvetően a szomszéd- és Közép-Európa-politikában komolyabb feszültséget nem váltott ki, bár egy szomszédos országgal továbbra is vitatkoznak erről a kérdésről, de a párbeszéd folyik, és remélhetőleg megoldást találnak.

Külhoni Magyar Oktatási Tanácsot hoz létre a kormány

Külhoni Magyar Oktatási Tanács (KMOT) segíti majd a határon túli magyarok anyanyelvi oktatását - erről szóló kormányhatározat jelent meg a Magyar Közlönyben. Azért hozzák létre a KMOT-ot, hogy segítse a határon túli magyarság anyanyelvű iskolahálózatának és intézményrendszerének építését, megerősítését és megtartását. Ezzel hozzájárul ahhoz, hogy az intézmények integrálódjanak az egyetemes magyar oktatási rendszerbe, az egységes Kárpát-medencei oktatási térbe. Az új szakmai tanácsadó testület a köznevelési államtitkárt és az általa irányított szervezeti egységeket segíti majd a külhoniakat érintő ügyekben. Javaslattevő, előkészítő, valamint véleményező és értékelő feladatokat is végez majd. Részt vesz továbbá a határon túli anyanyelvű képzés stratégiájának kialakításában, például abban, hogy az Emberi Erőforrások Minisztériuma milyen ösztöndíjformákat hirdessen meg. A testület feladatai közé tartozik majd, hogy biztosítsa a régiók közötti információcserét és kapcsolattartást. A határozat szerint a KMOT javaslatokkal támogatja a diaszpórában, a szórványban és a Kárpát-medencében a magyar anyanyelvű oktatásban részt vevő pedagógusok képzésével és továbbképzésével, a szakmai segédanyagok, tankönyvek, folyóiratok elkészítésével kapcsolatos munkát. A kormányhatározat szerint a KMOT elnökét a köznevelési államtitkár kéri fel és nevezi ki a határon túli magyar oktatás elismert külhoni szakértői közül. A testület három bizottsága a közoktatással, a felsőoktatással és az ösztöndíjakkal, illetve a tankönyvekkel és taneszközökkel foglalkozik.

Németh Zsolt: Székelyföld egységes és oszthatatlan régió

Székelyföld egy egységes és oszthatatlan régió - hangsúlyozta Németh Zsolt, a magyar Külügyminisztérium parlamenti államtitkára a Maros megyei Lőrincfalván, ahol a település polgármesterével közösen vasárnap felavatta a Székelyföld Nyárád-menti bejáratát jelképező székelykaput. „Lehet, hogy egyelőre még az új közigazgatási beosztási koncepció ezt nem irányozza elő, de ettől még Székelyföld egy egységes és oszthatatlan régió. És el fog jönni az idő, amikor a közigazgatási beosztási vonalak meghúzásánál is ez elismerést fog nyerni” - jelentette ki az avató ünnepségen az államtitkár. Németh Zsolt kifejtette: a lőrincfalvi kapu egyszerre jelképezi Székelyföld kapuját, a magyar nemzeti közösség kapuját és a jövőbe nyíló kaput. Rámutatott: a kapu el is választja, de össze is köti mindazt, ami azon belül, illetve kívül található. Ilyenként jelzi: a Székelyföld és a magyarság általában nyitott a külvilággal való párbeszédre, mindössze elvárja azt a tiszteletet, amivel maga is viseltetik mások iránt - mondta az államtitkár. Az ünnepségen Borbély László, a Nyárád-mente parlamenti képviselője, az RMDSZ politikai alelnöke azt hangsúlyozta, hogy a székelység a magyar nemzet szerves része, és joga van egy önálló közigazgatási egységhez. Rámutatott: a közösség képviselőit az önkormányzatokban, Bukarestben és az Európai Parlamentben is jelen kell lennie, hogy jogainak érvényt

szeressen. Tamás Sándor, a Kovászna megyei tanács elnöke egy székely zászlót ajándékozott Iszlai Tibor lőrincfalvi polgármesternek a székelykapu felavatása alkalmából.

Beiktatták az RMDSZ polgári kezdeményezését

Beiktatták az RMDSZ által is támogatott kisebbségvédelmi európai polgári kezdeményezést hétfő délután Brüsszelben – jelentette be kedden Nagyváradon Kelemen Hunor, az RMDSZ elnöke. „Eljött az ideje annak, hogy az őshonos kisebbségek védelmével is foglalkozzon az Európai Unió” – jelentette ki a szövetségi elnök. Emlékeztetett arra, hogy az Európai Unió több mint egy éve lehetőséget ad polgárainak arra, hogy legalább hét tagállamból, arányosan összegyűjtött egymillió aláírással támogatott javaslatot terjesszen elő EU-konform jogszabály megalkotására. Ezen lehetőséggel élve szeretnék most elérni, hogy egyéb területekhez hasonlóan kisebbségi problémákra is hozzanak egységes, uniós rendelkezést, partnereikkel többek között kulturális-, tanügyi- vagy éppen régiófejlesztési szegmensekre kiterjedő jogrendszer megalkotását szorgalmazzák. Kelemen szerint, ha az unió „foglalkozik a piacra kerülő uborka méretével, akkor a százmillió fős kisebbség is megérdemli a figyelmet”. Az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács és az Erdélyi Magyar Néppárt is dolgozik egy hasonló beadványon, de elővéleményezésre leadott tervezetük korábban negatív fogadtatásra lett. Amennyiben reményei beigazolódnak, úgy egy évük lesz arra, hogy legalább hét tagállamban arányosan összegyűjtsék az egymillió támogató aláírást. Az RMDSZ által támogatott polgári kezdeményezés mellett már két erdélyi érdekeltségű beadvány vár elbírálásra, korábban a Székely Nemzeti Tanács is javaslatot tett kisebbséget érintő törvényalkotásra. Utóbbiak azt javasolják a dokumentumban, hogy az EU kezelje kiemelt figyelemmel azokat a régiókat, amelyeket nemzeti, etnikai, kulturális, vallási, nyelvi sajátosságok különböztetnek meg az őket körülvevő régióktól. Indítványukra augusztus 18-ig kell választ kapjanak Brüsszelből és Kelemen Hunor szerint az lenne az ideális, ha mindkét kezdeményezés bejegyzésre kerülne és akkor kölcsönösen támogatnák egymást az aláírásgyűjtésben.

Mintegy tízezer tüntettek az autonómiáért

A szervezők szerint mintegy tízezer tüntettek Erdély 119 településén szombat este a kormány régiósítási terve ellen, a történelmi régiók és az autonómia mellett az Erdélyi Magyar Néppárt (EMNP) és az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács (EMNT) kezdeményezésére. Valamennyi helyszínen a szervezők felolvasták a tüntetés kiáltványát, amely a történelmi régiók visszaállításáért száll síkra. „A Kárpát-medence tündérkertje, Erdély nem Bukarest gyarmata” – áll a szövegben, amely arra figyelmeztet, a Bukarest által „kikényszerített” régiósításnak nemcsak a magyarok, hanem az erdélyi románok is vesztesei lesznek. A dokumentum kinyilvánítja, hogy előbb tárgyalni akarnak a kormánnyal a történelmi régiókon alapuló közigazgatási reformról. Ha a tárgyalások eredménytelenek maradnak, a kiáltvány a polgári engedetlenség megannyi eszközének az alkalmazását helyezi kilátásba. Toró T. Tibor, az EMNP elnöke Sepsiszentgyörgyön az

1848-as obeliszknél több száz tüntető előtt kijelentette: nem lesz társadalmi béke Romániában mindaddig, amíg Székelyföld nem nyeri el a területi autonómiáját. Az EMNP elnöke a felvidéki magyarok helyzetével példázta, hogy a magyarok által lakott területeket felszabdáló közigazgatási reform súlyos helyzetbe sodorja a közösséget. A nagyváradi tüntetésen vett részt Tókécs László, az EMNT elnöke is, aki Erdély történelmi régióinak eltörlését a magyarság kismérséklésének nevezte. A jelképes helyszínválasztásra utalva kijelentette: „sírjainkból is kiforgatnak, nemcsak városainkból, falvainkból, természetes életterünkől; csontjainkkal együtt emlékünket is eltörölnék”.

Nem aggasztják Liviu Dragnea közigazgatásért felelős miniszterelnök-helyettest az EMNP–EMNT által meghirdetett, a kormány régiótervei ellen irányuló, a Székelyföld autonómiája mellett kiálló tüntetések. Dragnea egy ploiesti-i sajtóértekezleten csütörtökön azt mondta, hogy nem aggódik, és „nincs túlságosan megijedve” a magyarok tiltakozása miatt. „Ez egy olyan politikai szervezet tiltakozáskísérlete, amely az ilyen akciókból táplálkozik, és nem a RMDSZ-re gondolok, melyet szerencsére kiegyensúlyozott emberek vezetnek” – mondta Liviu Dragnea.

Sikeressé vált az I. Martosi Szabadegyetem

Csütörtökön nyitotta meg kapuit az I. Martosi Szabadegyetem a Feszty Árpád Művelődési Parkban, ahová a négy napos rendezvény során tucatnyi közéleti személyiség, fiatal értelmiségi, újságíró és neves szakember látogatott. A sikeresen zárult nyári tabor egyik legkiemelkedőbb és legtöbb hallgatót vonzott programja a nemzetpolitikai kerekasztal volt, ahol a külhoni magyarság helyzetéről, a nemzetpolitikai kérdésekről és az autonómiatörekvésekről tartott eszmecsere Berényi József, az MKP, Kelemen Hunor, az RMDSZ és Pásztor István, a VMSZ elnöke Répás Zsuzsanna nemzetpolitikáért felelős helyettes államtitkár társaságában. A találkozón Berényi József, a Magyar Közösség Pártjának elnöke a felvidéki magyar közösség helyzetét jellemezve elmondta: az elmúlt időszakban majdnem minden tekintetben hamarabb értek el a magyarság szempontjából fontos lépéseket a többi határon túli magyar közösségben, mint a Felvidéken. Hozzátette: nem szabad feladni ezeknek a kérdéseknek a megoldását annak ellenére sem, hogy a szlovák politikai és közéletben jelenségévé vált, hogy a szélsőségesek kategóriájába próbálják besorítani azokat, akik ezekkel a kérdésekkel - többek között az autonómia kérdésével - foglalkoznak. A felvidéki magyar párt elnöke szerint Szlovákiában az elmúlt 15 évben olyanná tették az autonómia fogalmát, hogy az a legtöbb ember számára “véres háborút követő területelszakadást” jelent. Hangsúlyozta: ki kell mondani, hogy a felvidéki magyarság megmaradásának érdekében ugyanolyan elvárásaik vannak, mint ahogy azt a legutóbbi kongresszusán az RMDSZ vezetői célként megfogalmazták, vagyis, hogy a tömbmagyarságnak területi autonómiát és a szórványnak kulturális autonómiát kell szereznie. Hozzátette: ezeknek a céloknak a megvalósításához az autonómiát és az azzal kapcsolatos törekvéseket először a felvidéki magyarság egészével is el kell fogadtatni.

Kelemen Hunor, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) elnöke az eszmecserén beszámolt az általuk indítványozott Európai Polgári Kezdeményezésről. Annak esélyei kapcsán elmondta: meggyőződése, hogy az Európai Uniónak előbb utóbb foglalkoznia kell egy olyan üggyel, amely 100 millió embert érint. Emlékeztetett: a Székely Nemzeti Tanács hasonló kezdeményezést nyújtott be. Hangsúlyozta: mindkét kezdeményezés fontos és azok indítványozói kölcsönösen támogatni kívánják mindkét kezdeményezést. Pásztor István, a Vajdasági Magyar Szövetség (VMSZ) elnöke annak kapcsán, hogy a szerb parlament elítélte a Délvidéken elkövetett bűnöket, azt mondta: olyan nagy erkölcsi elégtétel a vajdasági magyarok számára, amely messze túlmegy egy szimbolikus tetten. "Szerbia levetkőzte azt a kényszerzubbonyt, amelyet a kilencvenes években önmagára húzott" - fogalmazott. Elmondta: annak, hogy a szerb parlament megszavazta ezt a dokumentumot, olyan nemzetpolitikai üzenete is van, hogy amennyiben van egy konkrét elképzelés és a mellé odaáll a magyar kormány is, akkor az idővel mindenképpen megoldódik. Répás Zsuzsanna, nemzetpolitikáért felelős helyettes államtitkár a beszélgetés során azt hangoztatta: bár a külhoni magyar közösségek különböző helyzetben vannak, mégis vannak közös dolgaik, hiszen gondolkodásuk középpontjában ugyanazok a kérdések vannak. Ennek kapcsán elmondta: a mai magyar kormány számára természetes, hogy Magyarország és a szomszédos országok kapcsolata soha nem csak két- hanem háromoldalú kapcsolat, ugyanis abban állandó szerepet kapnak a helyi magyar közösségek képviselői. A külhoni magyarság autonómiatörekvései kapcsán elmondta: ezeket a célokat alapvetően a helyi közösségeknek kell megfogalmazniuk, ám ehhez a magyar kormány minden szükséges háttértámogatást ad.

Gombaszögön került sor Berényi József és Bugár Béla vitájára

2013. július 16. és 21. között hagyományosan a krasznahorkai autós kempingben került sor a Gombaszögi Nyári Egyetem lebonyolítására. A táborban közéleti személyiségek, tudományos szakemberek és fiatal értelmiségiek a közélet legfontosabb kérdéseire keresték a választ, továbbá fejtették ki véleményüket a szlovákiai magyar jelenről, a felvidéki közösség jövőjéről. A nyári egyetemen szó volt a civil törekvésekről, az államfőválasztás, a szlovákiai magyar felsőoktatás és a nemzetpolitika aktuális mozzanatairól is. A tábor egyik legnagyobb figyelemmel kísért eseménye Bugár Béla és Berényi József pártelnökök vitája volt. A Magyar Közösség Pártja (MKP) és a Most-Híd vezetői a Szlovákiában ősszel sorra kerülő megyei és a jövő tavaszra tervezett államfőválasztásról vitáztak. Berényi József kijelentette: az MKP számára elsődleges szempont, hogy megőrizze a "magyar politizálást" a Felvidéken, és ennek szellemében alakítja tevékenységét a választások kapcsán. Bugár Béla arról beszélt, hogy pártja az elmúlt években valós eredményeket ért el, amit szerinte a szlovák politika képviselőivel való együttműködési készségüknek is köszönhetnek. A novemberi megyei választások kapcsán Berényi József emlékeztetett: az MKP álláspontja kezdettől fogva az volt, hogy elsősorban azokban a régiókban működjön együtt a két párt, ahol a magyarság aránya 50 százalék alatt van, és így próbálják meg a lehető legnagyobb érdekképviselést megszerezni

a felvidéki magyarságnak. „Mi adtunk esélyt az egyezsége” - hangsúlyozta Berényi, hozzátéve, hogy pártja a megegyezés tárgyat képező régiókban nem állított teljes listákat, ugyanakkor több helyszínen, amelyek esetében egyezés született, a Most-Híd részéről máig nincsenek jelöltek. Bugár Béla azt hangoztatta: a Most-Híd megyei szintű egyezségekre törekedett, ám ílyet a besztercebányai megyét leszámítva nem sikerült kialakítani. Úgy vélte, zavaró lehet a választók számára, hogy a két párt az egyik régióban együttműködik, a másikban viszont egymással szemben indít jelölteket. Arra a kérdésre válaszolva, hogy hány megyei képviselői mandátum megszerzését tartaná elfogadhatónak, Berényi József azt mondta: jelenleg 36 megyei képviselője van a pártnak, s azt szeretnék, ha a novemberi választás után képviselőik száma megközelítené a harmincat. Bugár Béla ugyanezen kérdés kapcsán úgy fogalmazott: elégedettek lennének, ha sikerülne három-négyszeresére növelni képviselőik számát. A Most-Híd az előző választásokon két megyei képviselői mandátumot szerzett.

Temerini fiúk – a szerb elnök elutasította a kegyelmi kérvényt

Tomislav Nikolic szerb elnök aláírásával szerdán kézbesítették Bozóki Antal ügyvédnek azt a határozatot, amellyel elutasította Illés Zsolt temerini elítélt kegyelmi kérvényét, amelyet 2012. október 16-án adott át. Illést az újvidéki Kerületi Bíróság 2005 áprilisában 13 év börtönbüntetésre ítélte. A „temerini fiúk” néven elhíresült ügyben az említett bíróság összesen 61 év börtönbüntetést szabott ki öt temerini fiatalra, akik egyike Illés Zsolt, az időközben elhunyt Zoran Petrović ellen elkövetett gyilkossági kísérlet miatt. Két elítélt, Horváth Árpád és Szakáll Zoltán az amnesztiatörvény és részleges elnöki kegyelem alapján 2012. november 30-án egyszerre szabadult a Sremska Mitrovica-i börtönből. Az ötödik elítélt, Máriás István is ebben a börtönben tölti 15 éves szabadságvesztését.

Pajtic: Szerbia tartsa tiszteletben Vajdaság jogait

Szerbiának az Európai Unióba vezető úton tiszteletben kell majd tartania Vajdaság alkotmányos és törvényes jogait – jelentette ki Bojan Pajtic tartományi kormányfő, s hozzátette, a köztársaságnak előbb-utóbb meg kell hoznia a tartomány pénzellátásáról szóló törvényt is. „Ennek a törvénynek meg kell születnie, nem azért, mert valaki kedvébe akar járni a tartomány kétmillió polgárának, hanem azért, mert Szerbia uniós csatlakozásának egyik alapfeltétele az alkotmány és a törvények tiszteletben tartása” – nyilatkozta a kormányfő a Vajdasági Rádió és Televízióknak. Szavai szerint a köztársasági hatalomnak a vajdasági kormánnyal szembeni „dölyfös” magatartása nem ok arra, hogy megszegje a törvényeket és az alkotmányt. Véleménye szerint semmi sem indokolja a rendkívüli parlamenti választások kiírását, és hozzátette, a tartományi képviselőház hatalmi koalíciója, amelyet a Demokrata Párt, a Vajdasági Szociáldemokrata Liga és a VMSZ alkot, stabil.

Az MNT bemutatta a Népesedési Akcióterv munkaváltozatát

„Sorra elvéreztek azok a próbálkozások, amelyekkel a demográfiai problémákat kívánták orvosolni Szerbiában. Számos érv sorakoztatható fel emellett, hogy a Magyar Nemzeti Tanács mellőzze ezt a témát, hiszen egyrészt a népesedési kérdések nem az identitáshoz kötődő kérdések, a mellettünk élő népcsoportokat ugyanezek a súlyos demográfiai problémák terhelik, az ország egész lakosságát hasonlóan sújtja az előrecedési és alacsony születési számmal összefüggő lakosságcsökkenés, másrészt az MNT mint a kulturális autonómia szerve nem rendelkezik sem fegyverrel, sem eszközzel, sem felhatalmazásokkal, hogy hozzájárjon a helyzet megoldásához. Nem ez az első lehetetlennek tűnő vállalkozás, amelybe a Magyar Nemzeti Tanács belefogott. Mi nem alibiből kívánunk valamit tenni, hisszük, hogy lehet valamit tenni a népességsökkenés megállítására érdekében. Meggyőződésem, hogy 2017-ig elérhetjük a születendő gyermekek számának növekedését” – indokolta a Népesedési Akcióterv kidolgozásának szükségességét Korhecz Tamás, a Magyar Nemzeti Tanács elnöke. Az MNT ebben a kérdésben is elsősorban az összefogásban látja a megoldást, az önkormányzatok, civil szervezetek, iskolák, egyházak, de a média és a magánvállalatok segítségére, szemléletváltására is szükség van a tervezetben foglaltak szerint. Korhecz a családanyák társadalmi megbecsülésének fontosságát emelte ki a Népesedési Akcióterv munkaváltozatának ismertetésekor, a nagycsaládok, a kisgyermekes anyák és az állapotos nők támogatásának, presztízs-növelésének szükségességére hívta fel a figyelmet, hozzátette, a gyermekes édesanyák többszörös hátrányban vannak a munkaerőpiacon, a gazdasági életben, a társadalomban, s céljuk, hogy a megfelelő partnerek segítségével mérsékeljék ezeket a hátrányokat, és ily módon támogassák a családalapítást. Reklámozni kell az anyaságot – mondta Szűcs Balázs, a Demográfiai Akciótervet kidolgozó szakértői munkatestület tagja. A 12 tagú testület munkájának eredményeként megszületett stratégia lakossági helyzetképpel indul, amelyből kiderül, hogy a 2002. és a 2011. évi népszámlálás között eltelt időszakban a magyarok száma 13,47 százalékkal csökkent, az össznépeségen belül alkotott arányuk pedig 14,2 százalékról 13,1 százalékra csökkent.

